



Referanser: KM 06/19, KR 30/21, KR 45/22

Arkivsak: 21/01400-27

Ordning for felles menighetsråd for flere sokn

Sammendrag

I kirkeordningen vedtatt i 2019 bestemte Kirkemøtet at det skal åpnes for at menighetsråd i en og samme kommune kan gå sammen om å etablere felles menighetsråd for to eller flere sokn. Dette fremgår av § 8 tredje ledd og er et unntak fra normalordningen om at hvert sokn skal ha sitt eget menighetsråd. Samarbeidet om et slikt felles menighetsråd er frivillig. Det er et varig samarbeid, ikke forsøksbasert.

Kirkemøtet satte selv noen rammer for ordningen, herunder at det er de enkelte menighetsrådene som avgjør om de vil inngå et slikt samarbeid på sitt sokns vegne, og at et slikt råd skal ha samme oppgaver som et menighetsråd ellers har. Videre bestemte Kirkemøtet blant annet at det skal være en godkjenningsordning.

Kirkemøtet skal gi nærmere bestemmelser for ordningen, og saken her handler om disse. De omfatter i første rekke etableringen av et felles menighetsråd, det felles menighetsrådets sammensetning og ordningen for valg til dette rådet. Også i de alminnelige reglene om sammensetningen av kirkelig fellesråd er det behov for noen tilpasninger. Videre omfatter reglene hvordan et sokn kan tre ut av samarbeidet. Saken har vært på høring våren og sommeren 2021.

Den nye ordningen skal foreligge i tide til å kunne tas i bruk ved kirkevalget 2023.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

Regler om ordning for felles menighetsråd

§ 1. Reglens formål

Formålet med disse reglene er å legge til rette for at menighetsråd i kommuner med flere sokn kan etablere hensiktsmessige løsninger for sin organisering. Et felles menighetsråd vil ha samme oppgaver som er nevnt i kirkeordningen § 12 og i andre bestemmelser der menighetsrådet er gitt oppgaver.

§ 2. Felles menighetsråd for flere sokn

Menighetsråd innenfor en og samme kommune kan etablere et felles menighetsråd. Et felles menighetsråd er et menighetsråd som representerer to eller

flere sokn. Samtlige sokn som er omfattet av et samarbeid innenfor ordningen, skal være representert i det felles menighetsråd.

Et felles menighetsråd kan omfatte alle eller noen sokn i kommunen.

Menighetsmøtene i de berørte sokn skal gis anledning til å uttale seg på forhånd.

§ 3. Menighetsmøtet

Kirkeordningens bestemmelser om menighetsmøtet kommer til anvendelse også der soknet er representert ved et menighetsråd som er felles for flere sokn, med den tilpasning som fremgår i § 6.

§ 4. Etableringen av et felles menighetsråd

Etableringen av et felles menighetsråd skal finne sted ved starten av en valgperiode til menighetsrådet.

§ 5. Forholdet til kirkevalgreglene

Ved gjennomføringen av valg til felles menighetsråd for flere sokn gjelder kirkevalgreglene tilsvarende så langt de passer og med de særskilte presiseringer og unntak som følger av andre og tredje ledd.

Hvert sokn utgjør en egen valgkrets.

Et felles menighetsråd utgjør samlet valgstyre for det enkelte sokn.

§ 6. Sammensetning av et felles menighetsråd

Kirkeordningen § 9 gjelder så langt den passer.

Et felles menighetsråd for flere sokn består av én sokneprest utpekt av biskopen og to til fire andre medlemmer fra hvert av de berørte sokn, bestemt av menighetsrådene ved etableringen. For de valgte medlemmer velges samtidig minst tre varamedlemmer fra hvert sokn. De samarbeidende menighetsråd avgjør om soknene skal ha lik eller ulik representasjon.

Innenfor rammene fastsatt i andre ledd avgjør det felles menighetsråd selv spørsmålet om eventuelle senere endringer i antall medlemmer i rådet, herunder tallet på de medlemmer som skal velges fra de enkelte sokn.

Menighetsmøtet i hvert sokn skal avgi uttalelse etter andre og tredje ledd om antallet medlemmer og den innbyrdes fordelingen av disse.

§ 7. Kirkelig fellesråds sammensetning i kommuner med felles menighetsråd

I kommuner med felles menighetsråd som ikke omfatter samtlige sokn i kommunen, består kirkelig fellesråd av:

- a) to menighetsrådsmedlemmer fra hvert sokn i kommunen, valgt av det enkelte menighetsråd; sokn med felles menighetsråd velger ett eller to menighetsrådsmedlemmer fra hvert sokn, og
- b) en prost eller annen prest oppnevnt av biskopen. Biskopen kan unnlate oppnevning dersom det er valgt inn en prest etter bokstav a).

I tillegg kan kommunen velge en representant.

Er det fem eller flere sokn i kommunen, velges bare ett menighetsrådsmedlem fra hvert sokn.

Representantene velges sammen med et tilsvarende antall vararepresentanter for fire år.

De nærmere regler om valg av kirkelig fellesråd som er gitt av Kirkemøtet, kommer tilsvarende til anvendelse.

Biskopen har rett til å ta del i fellesrådsmøte, men uten stemmerett. Kirkelig fellesråd kan innkalle andre til å ta del i forhandlingene, men uten stemmerett.

I kommuner med ett og samme felles menighetsråd som omfatter samtlige sokn i kommunen, bestemmer det felles menighetsråd om kirkelig fellesråd skal ha alle

eller kun et utvalg på minimum fire av medlemmene i det felles menighetsråd. Samtlige sokn må være representert. Kirkelig fellesråd må bestå av minst fire medlemmer i tillegg til den representant henholdsvis biskopen og kommunen utpeker. Første ledd bokstav b), annet ledd og fjerde til sjette ledd gjelder tilsvarende.

§ 8. Søknad om å etablere et felles menighetsråd for flere sokn

De menighetsråd som ønsker å inngå samarbeid om felles menighetsråd, sender søknad til bispedømmerrådet om godkjenning av ordningen senest to måneder før fristen for å levere listeforslag ved valg av menighetsråd. Bispedømmerrådet kan stille vilkår for å godkjenne søknaden. Bispedømmerrådets vedtak om godkjenning av etableringen av et felles menighetsråd, må finne sted innen 14 dager før fristen for å levere listeforslag ved valg av menighetsråd for at etableringen skal kunne få virkning for førstkommande valgperiode.

§ 9. Uttreden fra samarbeidet om felles menighetsråd

Det enkelte sokn i et felles menighetsråd kan tre ut av et etablert samarbeid om felles menighetsråd. Til dette kreves alminnelig flertall i menighetsmøtet for vedkommende sokn.

Representantene fra vedkommende sokn i det felles menighetsrådet skal på forhånd avgi uttalelse i spørsmålet om uttreden. Dette omfatter også soknepresten i det felles menighetsrådet, uavhengig av om denne også har andre sokn som tjenestested (særskilt arbeidsområde).

Eventuell beslutning om uttreden skal treffes i forkant av en ny valgperiode.

§ 10. Ikrafttredelse

Reglene trer i kraft straks.

Saksorientering

I Innledning med sakens bakgrunn – fra forsøksprosjekter med felles menighetsråd til en ny ordning med mulighet for permanente samarbeidsløsninger

Hoved- eller normalordningen i kirkeordningen § 8 første ledd er at i «hvert sokn skal det være et menighetsråd». Bestemmelsen betyr at hvert sokn skal ha et sitt *eget* menighetsråd.

I 2019 vedtok Kirkemøtet rammene for en egen, ny ordning for permanente felles menighetsråd for flere sokn. Dette er en særskilt unntaksordning for organiseringen av soknets virksomhet som den tidligere kirkeloven ikke åpnet for annet enn i form av forsøk.¹ Ordningen forutsetter et frivillig samarbeid mellom flere sokn ved deres respektive menighetsråd. Bakgrunnen for den nye ordningen er positive erfaringer høstet fra en rekke forsøksprosjekter.

I en 15-årsperiode fra 2004 til 2019 har 155 sokn fordelt på 66 prosjekter deltatt i forsøk med felles menighetsråd. Høsten 2016 gjennomførte Kirkerådet en

¹ Trossamfunnsloven § 11 tredje ledd om at «menighetsrådet opptretr på vegne av soknet, når ikke annet er fastsatt i eller i medhold av lov», forutsetter at alle sokn *må ha et menighetsråd* til å representere seg. Kirkerådet legger derimot til grunn at loven ikke krever at det enkelte sokn må ha sitt *eget* råd.

spørreundersøkelse blant menighetene som hadde et pågående forsøk i den foregående valgperioden, 2011–2015. Her kom det frem at en del felles menighetsråd innenfor forsøksordningen uttrykte ønske om åpning for en permanent ordning. Et hensyn som ble trukket frem, var at det vil bli lettere å rekruttere medlemmer til et felles menighetsråd, siden det blir færre medlemmer fra hvert sokn der soknene samarbeider enn hvis det enkelte sokn har sitt eget menighetsråd. Kirkerådet har også registrert andre positive erfaringer menighetene har høstet fra slike forsøk:

- Det blir færre rådsmøter samlet sett
- Det blir færre menighetsrådsmøter med behov for administrativ støtte
- En fordel oppnås med å ha kirkevergen som sekretær (der alle sokn i kommunen er med i samarbeidet)
- Det oppnås bedre og enklere saksbehandling
- Felles økonomi og forvaltning gir effektivitetsgevinster, blant annet i form av lavere administrasjonskostnader
- Samarbeidende sokn kan lettere samordne sin virksomhet.

Slik lyder den nye bestemmelsen i kirkeordningen § 8 tredje ledd:

Menighetsråd innenfor en og samme kommune kan med bispedømmerådets godkjenning etablere et felles menighetsråd etter nærmere bestemmelser fastsatt av Kirkemøtet. Det felles menighetsrådet overtar den myndigheten som i og i medhold av trossamfunnsloven og kirkeordningen er lagt til menighetsrådet.

Kirkemøtet har her fastsatt enkelte rammer for ordningen. For det første må sokn som er omfattet av en slik organisering, være i én og samme kommune. For det andre skal et felles menighetsråd ha den samme myndigheten som er lagt til menighetsrådet etter normalordningen. Endelig bestemte Kirkemøtet at det skal etableres en godkjenningsordning med bispedømmerådet som godkjenningsinstans. Dette betyr at det må søkes om godkjenning for å kunne avvike normalordningen i kirkeordningen § 8 første ledd om at hvert sokn skal ha sitt eget menighetsråd.

Demokrati- og folkevalgtutvalget som ble oppnevnt av Kirkerådet i februar 2021, har i sin rapport² trukket frem økt bruk av felles menighetsråd som et mulig virkemiddel for å gjøre det lettere for kirkelig fellesråd å *yte administrativ støtte* til menighetsrådene.³

² Demokratiets grunnlag og folkevalgtes rolle i Den norske kirke, avgitt 28. januar 2022.

³ Jf. rapporten side 13 andre kulepunkt:

0.4.4 Organisering av folkevalgte organers arbeid

Til denne tematikken foreslår utvalget:

- Menighetsråd sikres tilstrekkelig administrativ støtte, justert for lokale forhold og økonomiske forutsetninger
- Økt bruk av felles menighetsråd for flere sokn vurderes gjennomført
- Tidspunkt for møter i råd og utvalg drøftes for at flest mulig skal kunne delta
- Det tilrettelegges for at rådsmedlemmer med funksjonsnedsettelse kan delta i rådets arbeid.

Dette er en oppsummering av drøftingen i rapporten om administrativ støtte for menighetsråd:

Utvalget er usikre på om det er hensiktsmessig at denne plikten [for kirkelig fellesråd] til å stille administrative ressurser til menighetsrådets disposisjon regelfestes for å kunne gjennomføres i praksis. Utvalget anbefaler derfor at en lignende undersøkelse blant menighetsrådene gjennomføres på nytt i løpet av de neste årene, og at Kirkerådet på

Kirkemøtets rettslige grunnlag for å vedta § 8 tredje ledd i kirkeordningen og de utfyllende reglene som her foreslås, er trossamfunnsloven § 12 andre ledd, jf. at Kirkemøtet har myndighet til å gi «nærmere bestemmelser om kirkens organisering, kirkelig inndeling og kirkelige organer og om valg til disse organene».

II Kirkerådets høring – videre fremstilling

Det fremgår ovenfor at det – innenfor rammene som Kirkemøtet fastsatte allerede i kirkeordningen § 8 tredje ledd – er behov for utfyllende «nærmere bestemmelser». Hvilke forhold eller spørsmål som bør gis nærmere regulering, ble utredet av Kirkerådet og sendt på bred høring våren 2021, i form av et forslag til et eget regelverk kalt *regler om ordning for felles menighetsråd for flere sokn*.

I høringsnotatet redegjorde Kirkerådet for begrunnelsen for de til sammen ni paragrafene som ble foreslått. Reglene er ment å regulere særskilte spørsmål som oppstår når normalordningen med et eget menighetsråd for hvert sokn skal fravikes. Dette omfatter igangsetting av et samarbeid (§§ 4 og 8) og eventuell uttreden fra et slikt (§ 9), valgeregler og sammensetning av henholdsvis et felles menighetsråd og kirkelig fellesråd (§§ 5 til 7), to mer overordnede bestemmelser som beskriver formålet med og hovedtrekkene ved ordningen (§§ 1 og 2) samt en egen bestemmelse om menighetsmøtet (§ 3). Sistnevnte bestemmelse kan ikke ses uavhengig av bestemmelsen i § 6 om sammensetningen av det felles menighetsrådet, der menighetsmøtet er foreslått å ha en rolle – dels ved etableringen av samarbeidet (uttalerett), dels ved en eventuell senere endring av sammensetningen (godkjenningsrolle).

I tillegg til at høringsinstansene fritt kunne kommentere Kirkerådets redegjørelse omtalt ovenfor, ble de særlig bedt om å svare på disse fire spørsmålene:

1. Bør de menighetsrådene som planlegger samarbeidet, avgjøre sammensetningen av det felles menighetsråd? Eller bør menighetsmøtene ha denne myndigheten?
2. Har høringsinstansene synspunkter på forslaget til antall medlemmer og varamedlemmer i det felles menighetsråd, herunder fra hvert sokn?
3. Bør det være menighetsmøtene eller det felles menighetsråd som avgjør endring på antall medlemmer og varamedlemmer i det felles menighetsrådet etter at dette er etablert?

bakgrunn av disse resultatene vurderer hvorvidt sak om regelfesting bør fremmes for Kirkemøtet.

Utvalget erkjenner at dette tiltaket i stor grad henger sammen med, og er avhengig av, kommunale tilskudd til «en tilstrekkelig administrasjon» [Her vises det til trossamfunnsloven § 14 andre ledd]. Vi vil derfor også peke på at det i mange lokalsamfunn er mange sokn, ofte med få medlemmer. *Det synes derfor også å være et alternativ å vurdere om det er mulig i større grad å etablere menighetsråd for flere sokn. Dette vil ventelig gjøre det noe enklere for fellesrådet å stille administrativ støtte til disposisjon for menighetsrådet (side 111; kursivert her).*

Se pkt. IX nedenfor om at bortsett fra den kommunale representanten vil det ofte bli sammenfall mellom felles menighetsråd og kirkelig fellesråd. Ovennevnte målsetting vil i så fall uten videre bli oppfylt.

4. Bør det være menighetsmøtet i et sokn eller representantene fra vedkommende sokn i det felles menighetsråd som skal avgjøre at soknet eventuelt skal gå tilbake til den alminnelige ordningen med et eget menighetsråd?

Kirkerådet mottok 20 hørings svar.⁴ I all hovedsak var det bred støtte til Kirkerådets forslag. Høringsinstansene knyttet først og fremst sine hørings svar til de fire ovennevnte hørings spørsmålne.

Kirkerådets forslag er at den nye ordningen skal knyttes til de alminnelige valgperiodene. Dette betyr at ordningen må være fastsatt før kirkevalget for 2023 blir endelig forberedt.⁵

Kirkerådet knytter sitt saksfremlegg nedenfor til de foreslåtte paragrafene.

III Reglens formål – forslaget til § 1

Kirkerådets forslag i høringsnotatet

Kirkerådet viste til at det innledningsvis i reglene bør komme frem at det overordnede formålet med å etablere felles menighetsråd – da også tilretteleggingen gjennom bestemmelsene for slike – må være å vekke og nære det kristelige livet i soknet på *en bedre* måte enn ved å ha et eget menighetsråd for soknet. Dette var hensikten med formuleringen «etablere hensiktsmessige løsninger». Kirkerådet viste her til fanebestemmelsen i kirkeordningen § 12 *første* ledd. Det overordnede hensynet Kirkerådet slik henledet oppmerksomheten på, er at kirkens ordninger skal tjene kirkens oppdrag.

Kirkerådet slo fast i utkastet til § 1 andre punktum at et felles menighetsråd skal ha samme oppgaver som nevnt i kirkeordningen § 12 etter normalordningen med eget menighetsråd for hvert sokn. Dette følger allerede direkte av den noe videre formuleringen i kirkeordningen § 8 tredje ledd andre punktum og var ment å bety det samme.

Kirkerådet bemerket at det er stilt spørsmål om en slik ordning vil kunne skape *økt avstand* mellom det enkelte sokn og dets menighetsråd. Menighetsrådet kalles gjerne soknets basisorgan siden hvert sokn har sitt *eget*, unike organ. Kirkerådet viste til at så lenge ordningen med felles menighetsråd for flere sokn bare er et ordningsmessig *tilbud* – en valgfri ordning – er ikke en innvending begrunnet i slik økt avstand et argument mot den foreslåtte ordningen.

Kirkerådet foreslo slik ordlyd i § 1:

§ 1. Reglens formål

Formålet med disse reglene er å legge til rette for at menighetsråd i kommuner med flere sokn kan etablere hensiktsmessige løsninger for sin organisering. Et felles menighetsråd vil ha samme oppgaver som nevnt i kirkeordningen § 12.

⁴ Fra åtte bispedømmeråd, åtte menighetsråd, to kirkelige fellesråd, ett felles menighetsråd som også innehar fellesrådsfunksjonene (*Dovre kyrkjelege råd*) samt fra *Presteforeningen*.

⁵ Jf. nedenfor i pkt. VI om forslaget til § 4, der Kirkerådet legger til grunn at det er ønskelig at etableringen av et slikt samarbeid finner sted i forbindelse med valg til nye menighetsråd.

Høringsinstansenes syn og Kirkerådets forslag

Det var ingen særskilte merknader til denne bestemmelsen. Men den generelle tilslutningen til det samlede forslaget fra Kirkerådet omfattet også § 1.

Kirkerådet opprettholder sitt forslag fra høringen, men mener det bør komme enda klarere frem, i tråd med intensjonen i kirkeordningen § 8 tredje ledd at et felles menighetsråds oppgaver ikke er avgrenset til § 12 i kirkeordningen, men for eksempel også omfatter oppgaven nevnt i kirkeordningen § 20 fjerde ledd første punktum. Det kan heller ikke utelukkes at menighetsrådet vil få flere oppgaver enn det har i dag. Siden intensjonen allerede fremgår av hovedbestemmelsen i kirkeordningen, er det ikke behov for å bruke en like lang formulering som der. Setningen i reglene her er altså ment som en kortversjon av den i kirkeordningen, jf. forslaget rett nedenfor. Når Kirkerådet benyttet formuleringen «oppgaver», var det ikke ment å bety noe annet enn «myndighet» i kirkeordningen § 8 tredje ledd.

Kirkerådet foreslår etter dette slik ordlyd i § 1:

§ 1. Reglens formål

Formålet med disse reglene er å legge til rette for at menighetsråd i kommuner med flere sokn kan etablere hensiktsmessige løsninger for sin organisering. Et felles menighetsråd vil ha samme oppgaver som er nevnt i kirkeordningen § 12 og i andre bestemmelser der menighetsrådet er gitt oppgaver.

IV Ordningens hovedinnhold – forslaget til § 2

Kirkerådets forslag i høringsnotatet

Kirkerådet fremmet her forslag til en paragraf som kort kunne slå fast ordningens hovedinnhold.

Dels omfattet dette i første ledd første punktum å gjenta kirkeordningen § 8 tredje ledd om at rammen for ordningen er samarbeid innenfor en og samme kommune.

Dels ble det foreslått en kort definisjon av et felles menighetsråd, der det presiseres at det er nok med to sokn i et samarbeid, jf. første ledd andre punktum. I forlengelsen av det siste ble det i andre ledd foreslått at alle sokn i kommunen *kan, men må ikke* delta i samarbeidet, jf. «alle eller noen». Tanken var at et samarbeid som er helt frivillig, ikke skal være undergitt for mange skranker.

I siste punktum av første ledd foreslo Kirkerådet at det eksplisitt skulle fremgå at *samtlige sokn* som er omfattet av samarbeid innenfor ordningen, skal være representert i det felles menighetsrådet. Dette fremgår allerede av trossamfunnsloven § 11 tredje ledd og av kirkeordningen § 8 første ledd første punktum, jf. ovenfor i pkt. I. Bestemmelsen ble tatt med av pedagogiske grunner.

Kirkerådet viste til at menighetsmøtene for de aktuelle sokn ikke egner seg til sammen å ha oppgaven med å *vedta* at det – ved menighetsrådene – skal søkes om et samarbeid om et felles menighetsråd for soknene. Det bør være de enkelte menighetsrådene som gis en slik myndighet. Kirkerådet viste til at kirkeordningen § 8 tredje ledd forutsetter at det er menighetsrådene som *avgjør om* det skal søkes om godkjenning av et slikt samarbeid.

Kirkerådet anbefalte likevel at spørsmål om å etablere et felles menighetsråd blir lagt frem og drøftet på menighetsmøtene før vedtak treffes. Slik kan soknenes medlemmer gis anledning til å uttale seg. Det ble ikke foreslått en egen bestemmelse om dette – mest fordi en slik fremgangsmåte fremsto som nokså selvsagt.

Kirkerådet påpekte også at dersom det pågår et forsøk med felles menighetsråd, vil det bli dette organet som avgjør spørsmålet – altså om forsøket skal gå over til å bli en fast ordning. Kirkerådet antok at det ikke er behov for å presisere dette i bestemmelsen.

Kirkerådet foreslo at § 2 skulle gis slik ordlyd:

§ 2. Felles menighetsråd for flere sokn

Menighetsråd innenfor en og samme kommune kan etablere et felles menighetsråd. Et felles menighetsråd er et menighetsråd som representerer to eller flere sokn. Samtlige sokn som er omfattet av ordningen, skal være representert i det felles menighetsråd.

Et felles menighetsråd kan omfatte alle eller noen sokn i kommunen.

Høringsinstansenes syn

Det var bred oppslutning om Kirkerådets forslag, men enkelte høringsinstanser hadde synspunkter som avvek fra forslaget. Størst forandring ønsket *Hamar bispedømmeråd*, som uttalte:

Hamar bispedømmeråd ønsker at menighetsmøtet skal avgjøre, etter innstilling fra menighetsrådet, *om soknet faktisk skal delta* i ordning om felles menighetsråd. Bispedømmerådet mener videre at det bør utredes om dette er et vedtak som bør bekreftes ved innledningen til hver valgperiode. Bispedømmerådet har for øvrig ingen merknader til Kirkerådets forslag til regel om antall medlemmer fra hvert sokn (kursivert her).

Også *Presteforeningen* hadde en merknad knyttet til menighetsmøtetets rolle, men da i form av et forslag om å regelfeste en uttalerett:

Presteforeningen mener det bør framgå eksplisitt i § 2 at spørsmålet om etablering av felles menighetsråd skal legges fram for menighetsmøtene, før menighetsrådene evt. det felles menighetsrådet etablerer ordningen.

Tilsvarende syn hadde *Stavanger bispedømmeråd*, *Dovre kyrkjelege råd* samt muligens også *Oslo bispedømmeråd*.

Ut over dette var det ingen særskilte merknader til denne bestemmelsen.

Kirkerådets vurderinger og forslag

Kirkerådet er ikke enig i forslaget fra *Hamar bispedømmeråd*. Det er to grunner til det. For det første mener Kirkerådet som allerede nevnt at det følger av formuleringen «menighetsråd (...) kan etablere» i kirkeordningen § 8 tredje ledd, at det er menighetsrådene som *avgjør om* det skal søkes om godkjenning av et slikt samarbeid. Dette fremstår som en mer naturlig tolkning av ordlyden enn at menighetsrådet bare skal utforme og sende søknaden til bispedømmerådet som en følge av vedtak i menighetsmøtet. For det andre mener Kirkerådet uansett at det er menighetsrådene som gjennom egen erfaring med rådsarbeidet, har best forutsetninger for å vurdere hvilke behov og hensyn som kan tale for et eventuelt samarbeid med andre sokn ved deres menighetsråd.

Først og fremst av pedagogiske grunner mener derimot Kirkerådet det kan være nyttig å ta inn en presisering om at spørsmålet om å etablere et samarbeid bør legges frem for menighetsmøtet.

Kirkerådet er noe i tvil om det skal være en plikt for menighetsrådet å forelegge dette spørsmålet for menighetsmøtet, slik noen høringsinstanser mente. Det kan være gode grunner til det, og Kirkerådet antar at *et konkret spørsmål* om dette, ville gitt en langt større oppslutning om en foreleggingsplikt. Grunnen til dette er at i andre spørsmål om menighetsmøtets rolle var det en klar tendens om å gi menighetsmøtet en fremtredende rolle i spørsmål som var *avledet av hovedspørsmålet* om å etablere et samarbeid eller ikke. Kirkerådet foreslår derfor og etter en nærmere vurdering at en «skal»-regel er den foretrukne løsningen.

En bestemmelse om dette kan plasseres i § 2 eller i § 3. Siden § 3 omhandler situasjonen der et samarbeid allerede er etablert, er Kirkerådet enig med *Presteforeningen* i at § 2 egner seg best.

Kirkerådet foreslår et nytt tredje ledd utformet slik:

Menighetsmøtene i de berørte sokn skal gis anledning til å uttale seg på forhånd.⁶

Også forslagene til §§ 3 og 6 omfatter menighetsmøtets myndighet, jf. nedenfor.

Kirkerådet mener også det blir språklig mer presist om det legges inn et tillegg, «et samarbeid innenfor», i siste punktum av første ledd.

Kirkerådet foreslår etter dette at § 2 skal gis slik ordlyd:

§ 2. Felles menighetsråd for flere sokn

Menighetsråd innenfor en og samme kommune kan etablere et felles menighetsråd. Et felles menighetsråd er et menighetsråd som representerer to eller flere sokn. Samtlige sokn som er omfattet av et samarbeid innenfor ordningen, skal være representert i det felles menighetsråd.

Et felles menighetsråd kan omfatte alle eller noen sokn i kommunen.

Menighetsmøtene i de berørte sokn skal gis anledning til å uttale seg på forhånd.

V Menighetsmøtets oppgaver – forslaget til § 3

Kirkerådets forslag i høringsnotatet

Kirkerådet viste til at det følger av kirkeordningen § 13 at hvert sokn skal ha et menighetsmøte. Menighetsmøtet består av de stemmeberettigede i soknet, og bare de som møter frem, kan stemme. Menighetsmøtets oppgaver fremgår av kirkeordningen §§ 9 første ledd og 14.

⁶ En lengre variant kunne lyde slik:

Før et menighetsråd vedtar å igangsette et slikt samarbeid, skal menighetsmøtet i soknet få spørsmålet til uttalelse.

Kirkerådet påpekte at når det etableres et felles menighetsråd for flere sokn, kan det tenkes at sammenhengen mellom sokn og menighet endres over tid – slik at «menigheten» i større eller mindre grad oppleves å omfatte samtlige sokn i samarbeidet. Resultatet av en slik endret tenkning kan bli at soknene slås sammen. Kirkerådet mente imidlertid at så lenge hvert sokn fortsatt er en egen juridisk enhet, bør det enkelte sokn ha sitt *eget* menighetsmøte.

Kirkerådet foreslo i *forslaget til § 6* at det ved etableringen av et felles menighetsråd bør gjøres en tilpasning i de alminnelige reglene i kirkeordningen § 9 første ledd om menighetsmøtets rolle ved fastsettingen av antall representanter i menighetsrådet.

Kirkerådet viste også til *forslaget i § 9* om menighetsmøtets uttalerett ved soknets eventuelle uttreden fra samarbeidet. Siden dette er en ny bestemmelse som ikke innebærer en tilpasning av noen bestemmelse i kirkeordningen, valgte Kirkerådet ikke å ta med en henvisning til § 9 i § 3.

Kirkerådet foreslo slik ordlyd i § 3:

§ 3. Menighetsmøtet

Kirkeordningens bestemmelser om menighetsmøtet kommer til anvendelse også der soknet er representert ved et menighetsråd som er felles for flere sokn, med den tilpasning som fremgår i § 6.

Høringsinstansenes syn og Kirkerådets forslag

Det var kun to høringsinstanser som konkret omtalte forslaget til § 3. *Gjøvik kirkelige fellesråd* uttalte følgende i tråd med Kirkerådets forslag:

[Gjøvik Kirkelige fellesråd] mener også at det etter etablering av felles menighetsråd er viktig å holde på egne menighetsmøter i de ulike sokn. Det er ikke gjort en sammenslåing og da bør man opprettholde soknets eget menighetsmøte.

Dovre kyrkjelege råd uttalte at:

Hovedinnholdet støttes, men det bør være et tillegg som gir mulighet for felles menighetsråd å avholde felles menighetsmøte. Ofte er menighetsmøtene mer et forum for å utveksle informasjon og drøfte menighetsarbeid. F.eks ved innføring av ny liturgi bør det være felles møte for å kunne drøfte seg fram til felles liturgi slik at (...) ikke hvert menighetsmøte vedtar hver sin versjon.

Kirkerådet er enig i at det også for menighetsmøtene vil kunne være behov for en slik arena for drøfting av felles spørsmål. Slike møter kan gi gode innspill til det enkelte menighetsmøte. Det foreliggende forslaget er ikke til hinder for dette, så lenge slike felles møter for menighetene ikke formelt gis de oppgavene det enkelte menighetsmøtet skal ha. Det siste finner ikke Kirkerådet å kunne foreslå, fordi det vil innebære at det enkelte sokn ikke lenger har *noe* eget organ. Heller ikke høringen gir støtte for en slik løsning. Kirkerådet mener det ikke er behov for å ta særskilt inn i § 3 at det er adgang til å avholde felles menighetsmøter, så lenge disse ikke har formell myndighet på det enkelte sokns vegne.

Etter dette opprettholder Kirkerådet sitt forslag.

VI Etableringen av et felles menighetsråd – forslaget til § 4

Kirkerådets forslag i høringsnotatet

Kirkerådet la til grunn at det er ønskelig at etableringen av et slikt samarbeid finner sted i forbindelse med valg til nye menighetsråd, siden dette vil lette prosessen med å sette sammen det felles menighetsråd. Det ble påpekt at planleggingen bør begynne i god tid før valget.

Kirkerådet viste til at med en valgcyklus på kun fire år, vil de menighetsrådene som innenfor en gitt valgperiode finner ut at et slikt samarbeid for fremtiden er ønskelig, ikke behøve å vente særlig lenge med å iverksette samarbeidet. Også en planleggingsfase med forankring i egne menighetsmøter vil ta noe tid – likeledes en søknadsprosess med godkjenning i bispedømmerådet. At hvert eksisterende menighetsråd på vanlig vis må forberede valget, er en naturlig følge av at hvert sokn skal representeres i det felles menighetsrådet.

Kirkerådet fremholdt at hensikten med forslaget til § 4 er å slå fast at et slikt samarbeid skal knyttes opp til den alminnelige valgcyklusen på fire år. Konkret betyr det at det nye samarbeidsrådet *etableres samtidig* med at de andre nyvalgte menighetsrådene trer i funksjon. Dette fremgår også forutsetningsvis av forslaget til § 8 der det er oppstilt frister både for menighetsrådenes felles søknad og for når bispedømmerådet må treffe godkjenningsvedtak.

Forslaget til § 4 var slik:

§ 4. Etableringen av et felles menighetsråd

Etableringen av et felles menighetsråd skal finne sted ved starten av en valgperiode til menighetsrådet.

Høringsinstansenes syn og Kirkerådets forslag

Det var ingen høringsinstanser som hadde særskilte innspill til § 4, og Kirkerådet opprettholder sitt forslag.

VII Forholdet til kirkevalgreglene – forslaget til § 5

Kirkerådets forslag i høringsnotatet

Kirkerådet foreslo at de alminnelige valgreglene skal komme til anvendelse også ved valg til felles menighetsråd. Dette innebærer også at hvert sokn også her skal utgjøre en *egen* valgkrets – for å sikre at hvert enkelt sokn som inngår i samarbeidet, blir representert, jf. § 2 om dette. Kirkerådet mente at det er viktig å presisere dette.

Hvis det ved et tidligere valg har blitt etablert et felles menighetsråd eller det før et nytt valg løper et forsøk med et slikt felles menighetsråd, vil det ikke finnes et eget menighetsråd for hvert enkelt sokn som kan fungere som valgstyre etter valgreglene § 4-1.⁷ Kirkerådet foreslo at det er det felles menighetsrådet som skal være felles valgstyre også for det enkelte sokn.

Kirkerådet foreslo slik ordlyd i § 5:

§ 5. Forholdet til kirkevalgreglene

⁷ Se § 4-1 i forslaget til nye valgeregler, der dagens bestemmelse i all hovedsak videreføres og der endringene ikke berører vårt hovedspørsmål.

Ved gjennomføringen av valg til felles menighetsråd for flere sokn gjelder kirkevalgreglene tilsvarende så langt de passer med de unntak og presiseringer som følger av bestemmelsene her. Hvert sokn utgjør en egen valgkrets. Felles menighetsråd utgjør samlet valgstyre for det enkelte sokn.

Høringsinstansenes syn

Tre høringsinstanser hadde konkrete merknader til forslaget. *Dovre kyrkjelege råd* uttalte følgende om forslaget:

Støttes i det vesentlige, men det bør være anledning for felles menighetsråd å vedta at representanter og evt. vararepresentanter fra hvert sokn utgjør valgstyret.

Oslo bispedømmeråd ønsket at paragrafen «blir flyttet til sist i regelverket» og at en siste setning i paragrafen skulle lyde: «Hvert sokn etablerer en egen nominasjonskomite». Det siste mente også *Nord-Hålogaland bispedømmeråd*, som uttalte at:

Det vil være viktig å finne representative kandidater fra de respektive sokn slik at lokaldemokratiet ivaretas. Derfor bør det presiseres at hvert sokn har sin egen nominasjonskomite som finner lokale kandidater. Valgstyret sørger for at disse hensyn ivaretas når valglistene til felles menighetsråd produseres.

Kirkerådets vurderinger og forslag

Meningen med forslagets formulering «så langt de passer *med* de unntak og presiseringer som følger av bestemmelsene *her*», var å få frem at det *særlig* var det som videre fulgte i samme paragraf som skulle være henholdsvis *presisering* (om egen valgkrets) og *unntak* (om felles valgstyre).

Samtidig åpnet formuleringen «så langt de passer» for at det ville kunne tenkes *også andre forhold* i valgreglene som ikke passer. Dette hadde nok kommet enda klarere frem hvis det hadde stått «så langt de passer *og med de...*». Her så Kirkerådet for seg at dette ikke trengte å slå likt ut alle steder.

Slik reglene om nominasjonskomité i dag er utformet i § 6-1 første ledd, og som er foreslått uendret videreført, antok Kirkerådet at reglene mange steder vil passe også ved felles menighetsråd, altså slik at det *fremdeles* skulle være egen nominasjonskomité for hvert sokn. I de alminnelige reglene er jo dette underforstått.

Kirkerådet fastholder dette, men legger samtidig til grunn at de særskilte reglene om felles menighetsråd bør utformes så fleksibelt at det ikke skal være *en plikt* til dette. Enkelte steder kan det nok la seg gjøre å ha en egen nominasjonskomité for hvert sokn, men slik at det blir krevende å følge hovedregelen i § 6-1 første ledd andre punktum om å utpeke til sammen ti forslagsstillere fra hvert sokn. Her kan en løsning for eksempel bli at det gjøres en reduksjon i det antallet på syv forslagsstillere som nominasjonskomiteen skal finne frem til for hvert sokn. Også dette er fanget opp av ordlyden «så langt de passer».

Kirkerådet mener paragrafen kan redigeres noe bedre ved at det skilles klart i egne ledd mellom unntaket og presiseringen som ble foreslått i høringen. I tillegg bør det gjøres enda klarere at det kan tenkes *også andre forhold* som tilsier en tilpasning fordi valgreglene ikke passer. Dette kan ivaretas ved å erstatte formuleringen «så langt de passer med de» med «så langt de passer *og med de særskilte*».

Dovre kyrkjelege råds forslag innebærer en adgang, men ikke plikt til å la det felles menighetsrådet være samlet valgstyre for alle soknene som omfattes av samarbeidet. Kirkerådet mener det lett vil gi et valgstyre med for få medlemmer i de tilfellene der «representanter og evt. vararepresentanter fra hvert sokn utgjør valgstyret». Uansett er det ikke tilstrekkelig støtte i høringen for en slik løsning.

Kirkerådet fastholder plasseringen av paragrafen. Plasseringen gir en naturlig overgang til bestemmelsene om sammensetningen av henholdsvis det felles menighetsrådet og kirkelig fellesråd, jf. §§ 6 og 7.

Kirkerådet foreslår slik ordlyd i § 5:

§ 5. Forholdet til kirkevalgreglene

Ved gjennomføringen av valg til felles menighetsråd for flere sokn gjelder kirkevalgreglene tilsvarende så langt de passer og med de særskilte presiseringer og unntak som følger av andre og tredje ledd.

Hvert sokn utgjør en egen valgkrets.

Et felles menighetsråd utgjør samlet valgstyre for det enkelte sokn.

VIII Sammensetningen av et felles menighetsråd – forslaget til § 6

Kirkerådets forslag i høringsnotatet

Kirkerådet tok utgangspunkt i kirkeordningen § 9, men foreslo noen tilpasninger med hensyn til *antall representanter* fra hvert sokn, siden kirkeordningen § 9 første ledd her ikke passer, samt om *menighetsmøtets rolle* ved beslutningen om det samme.

Kirkeordningen § 9 *andre* ledd passer ikke her, siden det er mer enn ett sokn i kommunen. Dette ble fanget opp av forslaget til § 6 første ledd.

Særskilt om menighetsmøtets rolle (spørsmål 1 og 3 i høringen)

Kirkerådet viste til at etter de ordinære reglene i kirkeordningen § 9 for sammensetning av menighetsrådet, er det menighetsmøtet som etter første ledd første punktum *bestemmer* det antallet medlemmer som skal velges. Kirkerådet påpekte at spørsmålet i samband med felles menighetsråd ville være hvilken rolle menighetsmøtet i det enkelte sokn skal ha når det skal bestemmes *hvor mange* representanter som skal komme fra hvert enkelt sokn – herunder ikke minst *fordelingen* mellom soknene av representantene i samarbeidsrådet.

Kirkerådet reiste spørsmålet om det her ville være ønskelig å gi menighetsmøtene bestemmende myndighet. Det ble påpekt at ved eventuell uenighet menighetene imellom, kunne slik bestemmende myndighet innebære at ett menighetsmøte i praksis kunne få et slags veto mot et samarbeid menighetsrådene ønsker. Særlig kommer dette på spissen der det er to menighetsråd involvert; ved flere enn dette blir konsekvensen at vedkommende sokn og menighetsråd ikke blir med i samarbeidet. Kirkerådet holdt samtidig åpent for at en slik rolle for menighetsmøtet nettopp kunne tenkes å være ønskelig.

Kirkerådet foreslo foreløpig at det bør være tilstrekkelig at menighetsmøtet i det enkelte sokn *avgir uttalelse* om sammensetningen av det felles menighetsråd, herunder om representasjon fra eget sokn. Kirkerådet fant dette å være mest forenlig med at det er menighetsrådene som i kirkeordningen § 8 tredje ledd er gitt myndighet til å etablere et felles menighetsråd.

Dette innebar at forslaget la opp til at menighetsrådene i fellesskap bestemmer den *innbyrdes* fordeling av representanter. Kirkerådet tilføyde at dersom det pågår et forsøk med felles menighetsråd, måtte det gjøres den tilpasningen at det blir dette samarbeidsorganet som har den avgjørende myndigheten om sammensetningen, jf. tilsvarende ovenfor om § 2 i samband med hovedbeslutningen om selve etableringen. Heller ikke i § 6 mente Kirkerådet det var nødvendig å presisere dette i paragrafen.

Etter en etablering av et felles menighetsråd vil det ikke lenger finnes et eget menighetsråd for soknet. Derfor la Kirkerådet til grunn at det ville svare best til den ordinære ordningen etter kirkeordningen § 9 første ledd at det er menighetsmøtet som gis *bestemmende innflytelse* på en senere *endring* av sammensetningen. Kirkerådet viste til at dette også gjelder for endret representasjon fra *andre* sokn, siden en endring i ett eller noen sokn, men ikke alle, vil påvirke balansen i sammensetningen. En slik løsning ble foreslått til slutt i § 6. Myndigheten til menighetsmøtet omfattet etter forslaget også endring av tallet på varamedlemmer.

Antall representanter i det felles rådet (spørsmål 2 i høringen) – særskilt om representasjon fra prestedtjenesten

Kirkerådet foreslo uten nærmere begrunnelse at det ut over én sokneprest, jf. nedenfor, skulle være og *to til fire andre medlemmer* fra hvert av de berørte soknene. Tanken var at mindre enn to er for lite og mer enn fire er for mye. *Normalordningen* etter kirkeordningen § 9 første ledd er fire, seks, åtte eller ti medlemmer. Som nevnt var forslaget at menighetsrådene i fellesskap bestemmer den *innbyrdes* fordelingen av representanter – dette kom til uttrykk i formuleringen om at de «samarbeidende menighetsråd avgjør om soknene skal ha *lik eller ulik* representasjon».

Kirkerådet la til grunn at et felles menighetsråd gjennomgående vil bli et større råd enn ved eget menighetsråd for hvert sokn. Kirkerådet reiste derfor spørsmålet om det er tilstrekkelig at kun én prest representerer tjenesten med Ord og sakrament («embetet») i det felles menighetsrådet. Kirkerådet viste også til at relasjonen mellom sokneprest og sokn (menighet) tradisjonelt har vært nær og viktig, særlig når det handler om å vekke og nære det kristelige livet.

Kirkerådet la allikevel til grunn at hensikten med at «embetet» er representert i rådet er ivaretatt også når bare én prest er medlem av rådet. Kirkerådet fant at behovet for flere prester ikke er stort nok til at det skal regelfestes.

Kirkerådet presiserte at det vil være full anledning til å avtale at andre ansatte, *også* flere prester, skal kunne delta i menighetsrådets møter med tale- og forslagsrett dersom det er ønskelig. Kirkerådet viste her til at én variant kunne også være at den presten som er medlem av rådet, i enkelte tilfeller *viker sete* for en prest som i større grad er berørt i den konkrete saken.

Kirkerådet foreslo at § 6 ble gitt slik ordlyd:

§ 6. Sammensetning av et felles menighetsråd

Kirkeordningen § 9 gjelder så langt den passer.

Et felles menighetsråd for flere sokn består av én sokneprest utpekt av biskopen og to til fire andre medlemmer fra hvert av de berørte sokn, bestemt av menighetsrådene ved etableringen. For de valgte medlemmer velges samtidig minst tre varamedlemmer fra hvert sokn. De samarbeidende menighetsråd avgjør om soknene skal ha lik eller ulik representasjon.

Menighetsmøtet i det enkelte sokn avgir uttalelse om sammensetningen av det felles menighetsråd. Skal tallet på de medlemmer som skal velges fra det enkelte sokn senere endres, må menighetsmøtet i hvert sokn gi samtykke før valget kunngjøres.

Høringsinstansenes syn

Særskilt om menighetsmøtets rolle (spørsmål 1 og 3 i høringen)

I høringen var det klart størst oppslutning (med støtte fra 17 høringsinstanser) om løsningen der *menighetsrådet* gis det avgjørende ordet i spørsmålet om sammensetningen av et felles menighetsråd *når et samarbeid skal etableres*. Om dette spørsmålet uttalte *Gjøvik kirkelige fellesråd*:

Menighetsmøtet består av de stemmeberettigede som møter fram på det aktuelle møtet. Dette vil være personer som viser interesse for eget sokn. Likevel vil de ikke ha samme bakgrunn for å uttale seg om drift av menighetsråd som de folkevalgte i menighetsrådet. GKF mener derfor at det er de aktuelle menighetsrådene som bør avgjøre sammensetningen av felles menighetsråd. Det er likevel viktig å ta opp saken i menighetsmøte både før etablering og undervegs. Både for å få deres uttalelse og for å informere om hvordan det fungerer og evt prosess.

Bare *Presteforeningen* samt *Tysfjord og Hamarøy menighetsråd* anbefalte her menighetsmøtet som rett instans. *Presteforeningen* påpekte at:

Menighetsmøtene bør ha myndigheten til å avgjøre sammensetningen av det felles menighetsråd, etter forslag fra menighetsrådene ved etableringen, eller det felles menighetsråd ved overgang til permanent ordning. Dette anses naturlig ettersom menighetsmøtet fra før har myndighet til å fastsette antallet valgte medlemmer i menighetsrådet.

Som nevnt mente *Hamar bispedømmeråd* at «menighetsmøtet skal avgjøre, etter innstilling fra menighetsrådet, om soknet faktisk skal delta i ordning om felles menighetsråd». Kirkerådet antar at hvis dette ikke blir løsningen, vil *Hamar bispedømmeråd* gå inn for at menighetsmøtet i det minste er rette instans til å bestemme antall medlemmer i samarbeidsorganet, men dette ble ikke eksplisitt omtalt i uttalelsen.

Ved eventuelle *senere i endringer* i sammensetningen derimot, var høringssvarene omtrent delt på midten – med elleve svar i favør av myndighet for det felles menighetsråd og ni svar for løsningen med å tildele menighetsmøtet denne rollen.

Til støtte for den første løsningen – med det felles menighetsråd som rett instans – uttalte *Tunsberg bispedømmeråd* at «det er viktig at menighetsmøtet i de ulike sokn får uttalerett om sammensetningen og eventuelt endringer i denne, men at det felles menighetsrådet må avgjøre dette». *Gjøvik kirkelige fellesråd* mente likeledes «at det er de som sitter i [det felles] menighetsrådet som har størst forutsetning for å svare på dette. Menighetsmøtet kan også her uttale seg, mens menighetsrådet har vedtaksretten».

Presteforeningen gikk inn for at *menighetsmøtet* skulle ha denne myndigheten og viste til sin begrunnelse vedrørende selve etableringen, jf. sitatet ovenfor.

Antall representanter i det felles rådet (spørsmål 2 i høringen) – særskilt om representasjon fra prestetjenenesten

I spørsmålet om alle samarbeidende sokn skulle ha det samme antallet medlemmer eller om det skulle åpnes for innbyrdes forskjeller, uttalte *fem høringsinstanser*, hvorav to bispedømmeråd, seg eksplisitt i favør av at det skulle være *likt* antall medlemmer – også ved betydelig forskjell i antall medlemmer i soknene. *Tysfjord og Hamarøy menighetsråd* begrunnet dette med at «de mindre soknene har lik mulighet til å bli hørt». *Nord-Hålogaland bispedømmeråd* uttalte at:

Det er svært viktig at alle sokn har lik representasjon i et felles menighetsråd. Det bør derfor ikke tas hensyn til antall medlemmer i hvert sokn ved tildeling av representanter.

Oslo bispedømmeråd knyttet sin begrunnelse til soknets rettslige status:

I det felles menighetsrådet må det sikres lik representasjon ifra hvert sokn, dvs. at antall kirkemedlemmer i hvert sokn ikke skal ha innvirkning på antall representanter i rådet. Uavhengig av soknet størrelse tilsier soknet som rettssubjekt at det skal være likevekt i felles menighetsråd. For å sikre et representativt mangfold på kjønn bør det være likt partall representanter fra hvert sokn – for eksempel to.

I tillegg til de nevnte fem var det to høringsinstanser som mente utgangspunktet skulle være lik representasjon, men med mulighet for *unntak i særlige tilfeller*. *Erfjord sokneråd* uttalte således:

Viss talet på kyrkjemedlemmer er *svært ulikt* i dei sokna som skal ha felles sokneråd, bør medlemstalet frå kvart sokn i felles sokneråd avspegla talet på kyrkjemedlemmer i det enkelte soknet (kursivert her).

Gjøvik kirkelige fellesråd uttalte noe tilsvarende at rådet

ville presisere at det er viktig med en balansert fordeling av medlemmer. Selv om det ved valg, kan være lettere å rekruttere fra et av soknene, bør det bestemmes at alle sokn som deltar i ordningen skal ha like mange medlemmer. *Unntaket her kan være hvis det er stor forskjell i størrelsen på sokn*. Da kan det være naturlig at store sokn har større representasjon enn de små da de store også representerer flere medlemmer (kursivert her).

De øvrige høringsinstansene støttet dels uttrykkelig, dels forutsetningsvis Kirkerådets forslag om at de samarbeidende menighetsrådene kan vedta både lik og ulik representasjon for de enkelte soknene. To høringsinstanser la til grunn at den innbyrdes fordelingen soknene imellom *skal* bygge på den respektive medlemsmassen i soknene (*Vågøy og Myrbostad sokneråd* og *Nidaros bispedømmeråd*), mens *Suldal kyrkjelege fellesråd* mente at det *bør* være et slikt prinsipp, jf. «avspegla tal [på] kyrkjemedlemmer i det enkelte sokn».

Hva gjelder *selve antallet representanter*, bød høringen på et mangfold av foreslåtte løsninger, men slik at åtte høringsinstanser ga støtte til Kirkerådets formulering om «to til fire andre medlemmer» samt «minst tre varamedlemmer fra hvert sokn». Tre av disse åtte høringsinstansene støttet Kirkerådets forslag underforstått ved kun å kommentere spørsmålet om det skulle være likt antall representanter fra hvert sokn. Kirkerådets forslag fikk samlet sett klart størst oppslutning – også uten å ta med de

ytterligere tre høringsinstansene (ut over de nevnte åtte) som mest sannsynlig støttet det fremlagte forslaget.

De øvrige løsningsvariantene var slik:

- A. To medlemmer pluss to varamedlemmer (*Rygge menighetsråd*).
- B. «Er samd i at eit felles sokneråd bør ha minst to medlemmer frå kvart sokn. Det må også veljast minst tre varamedlemmer (*Suldal kyrkjelege fellesråd*).
- C. «Antall medlemmer vil måtte variere ut fra hvor mange sokn som inngår. Vanskelig å gi entydige bestemmelser om dette, men bør ikke være mindre enn 2 fra hvert sokn (*Sør-Hålogaland bispedømmeråd*).
- D. «Når det gjelder antall medlemmer fra hvert sokn bør det være minst to, helst av forskjellig kjønn. I felles menighetsråd som består av to sokn bør det være 3-4 medlemmer fra hvert sokn, med god kjønnsbalanse. Antall varamedlemmer bør følge bestemmelsene som nevnt i § 6» (*Nord-Hålogaland bispedømmeråd*).
- E. «Lokale forhold og soknene[s] innbyrdes størrelse bør gjenspeiles i sammensetningen (...) I de fleste tilfeller bør hvert sokn ha to representanter, med mindre det er veldig lite i forhold til andre sokn eller det er svært mange sokn (*Dovre kyrkjelege råd*).
- F. Minst tre medlemmer og tre varamedlemmer (*Erfjord sokneråd*).
- G. «Det bør ikke være mindre enn det antall som er lagt ut i høringsforslaget [to til fire], men helst minst tre fra hvert sokn for at man skal bevare et godt diskusjonsgrunnlag» (*Singsås menighetsråd*).
- H. «Vi mener at antall medlemmer og varamedlemmer bør variere/være avhengig av antall sokn som slår seg sammen. Hvis to sokn slår seg sammen, bør det være minimum 3 faste medlemmer og 2 varamedlemmer fra hvert sokn, slik at det ikke blir færre enn 6 totalt sett. Hvis det derimot er 3 eller flere sokn eller som slår seg sammen, mener vi det bør være 2 medlemmer og 2 varamedlemmer fra hvert sokn» (*Ekholt menighetsråd*).
- I. «Eit felles sokneråd bør ha minst tre medlemmer frå kvart sokn. Det må også veljast minst tre varamedlemmer» (*Erfjord sokneråd*).

Løsningsvariant B, C, D og E trenger ikke å være uttrykk for noen annen realitet enn Kirkerådets forslag.

Bare *Hamar bispedømmeråd* kommenterte spørsmålet om antall prester i rådet:

Hamar bispedømmeråd støtter forslaget til regler om antall representanter og varerepresentanter, men innstiller på at biskopen får anledning til å utpeke en geistlig fra hvert sokn hvis det er nødvendig for å ivareta alle sokn. Det understrekes at dette ikke skal være en normalordning, ettersom presten representerer tjenesten med Ord og sakrament i rådet, og ikke seg selv som enkeltperson, ansatt eller et geografisk sted. Slik sett må man kunne forutsette at

det vanligvis er tilstrekkelig med én geistlig for å ivareta dette. Samtidig kan det for menigheten oppleves som problematisk at soknepresten eventuelt ikke sitter i menighetsrådet, det er åpenbart et avvik fra sedvane.

Kirkerådets vurderinger og forslag

Særskilt om menighetsmøtets rolle (spørsmål 1 og 3 i høringen)

I lys av høringen opprettholder Kirkerådet sitt forslag om å la menighetsrådene bestemme antall medlemmer ved etableringen av et samarbeid.

Kirkerådet er mer i tvil i samme spørsmål ved eventuelle *senere endringer* i sammensetningen. Kirkerådet fastholder at det vil svare best til den ordinære ordningen etter kirkeordningen § 9 første ledd at det er menighetsmøtet og ikke det etablerte felles menighetsrådet som skal avgjøre dette spørsmålet. I lys av høringen og med forankring i begrunnelsen fra *Gjøvik kirkelige fellesråd* om at det er de som sitter i det felles menighetsrådet som har best forutsetninger for å ta stilling til dette, finner Kirkerådet allikevel det riktig å endre forslaget.

Som en følge av dette er paragrafen noe omredigert i form av nye tredje og fjerde ledd som er skilt ut av pedagogiske grunner. I fjerde ledd er det tilsiktet å fremkomme at menighetsmøtene bare skal avgi uttalelse om *de valgte* medlemmene, ikke også den presten biskopen skal utpeke, jf. formuleringen «om antallet medlemmer og den innbyrdes fordelingen av disse» i slutten av dette leddet.

Antall representanter i det felles rådet (spørsmål 2 i høringen) – særskilt om representasjon av prestatjenenesten

I lys av høringsuttalelsene finner ikke Kirkerådet grunnlag for å endre sitt forslag. Det omfatter både selve antallet og om det skal være åpent for variasjoner soknene imellom.

Siden Kirkerådet nokså utførlig tok opp spørsmålet om det skal kunne være *flere enn én prest* i samarbeidsrådet, finner ikke Kirkerådet å kunne støtte forslaget fra *Hamar bispedømmeråd*, som denne høringsinstansen var alene om. Det må bli opp til Kirkemøtet å vurdere dette nærmere.

I høringen presiserte som nevnt Kirkerådet følgende:

det vil være full anledning til å avtale at andre ansatte, *også flere prester*, skal kunne delta i menighetsrådets møter med tale- og forslagsrett dersom det er ønskelig. Kirkerådet viste her til at én variant kunne også være at den prest som er medlem av rådet, i enkelte tilfeller *viker sete* for en prest som i større grad er berørt i den konkrete sak.

Kirkerådet fastholder også dette, selv om det ikke kom eksplisitt til uttrykk i forslaget til bestemmelse. Den nevnte varianten med å *vike sete* bygger på en forutsetning om at biskopen i sin utpeking har lagt opp til dette etter nærmere retningslinjer.

Kirkerådet foreslår etter dette at § 6 skal lyde slik:

§ 6. Sammensetning av et felles menighetsråd Kirkeordningen § 9 gjelder så langt den passer.

Et felles menighetsråd for flere sokn består av én sokneprest utpekt av biskopen og to til fire andre medlemmer fra hvert av de berørte sokn, bestemt av menighetsrådene ved etableringen. For de valgte medlemmer velges

samtidig minst tre varamedlemmer fra hvert sokn. De samarbeidende menighetsråd avgjør om soknene skal ha lik eller ulik representasjon.

Innenfor rammene fastsatt i andre ledd avgjør det felles menighetsråd selv spørsmålet om eventuelle senere endringer i antall medlemmer i rådet, herunder tallet på de medlemmer som skal velges fra de enkelte sokn.

Menighetsmøtet i hvert sokn skal avgi uttalelse etter andre og tredje ledd om antallet medlemmer og den innbyrdes fordelingen av disse.

IX Sammensetningen av kirkelig fellestråd – forslaget til § 7

Kirkerådets forslag i høringsnotatet

Innledning

Spørsmålet om sammensetningen av kirkelig fellestråd oppstår både i kommuner der bare noen og der alle sokn er omfattet av en ordning med felles menighetsråd. Løsningene kan allikevel ikke bli de samme i de to typetilfellene.

I kommuner med flere sokn vil det i formell forstand finnes et *eget* kirkelig fellestråd også der samtlige sokn i kommunen er omfattet av et samarbeid om felles menighetsråd. Grunnen er at det må forventes at de aller fleste kommuner fortsatt vil ønske å la seg representere i kirkelig fellestråd, selv om dette nå er frivillig for kommunene. Når rådet i slike tilfeller behandler fellestrådssaker, vil det altså formelt sett gjøre det *som* kirkelig fellestråd etter kirkeordningen § 17.⁸ Dette følger allerede av kirkeordningen § 8 første ledd andre punktum om at det i kommuner med mer enn ett sokn skal være et kirkelig fellestråd. Der ikke alle soknene i kommunen deltar i et samarbeid om et felles menighetsråd, må soknene *på ordinært vis* ha et kirkelig fellestråd.

Kirkerådet viste til at erfaringen fra forsøkene med felles menighetsråd er at i langt de fleste forsøksprosjektene med slike menighetsråd *der forsøkene har omfattet alle sokn i kommunen*, har det felles menighetsrådet også overtatt *rollen* til kirkelig fellestråd. Forsøksrådet har da kommet på linje med menighetsrådet i ettsoknskommuner. Kirkerådet antok at dette vil bli den foretrukne ordningen også der felles menighetsråd blir en permanent ordning. Den soknepresten eller prostens som av biskopen blir oppnevnt til å sitte i felles menighetsråd, vil i slike tilfeller også være oppnevnt i kirkelig fellestråd. Kommunens representant *tiltrer rådet* i de sakene som omfattes av kirkeordningen § 17.

Kirkerådet presiserte at selv om et felles menighetsråd representerer samtlige sokn i kommunen, må det ikke ha lik sammensetning som kirkelig fellestråd. I enkelte forsøk har sammensetningen vært ulik, ved at et færre antall medlemmer har sittet i kirkelig fellestråd enn i det felles menighetsrådet. Kirkerådet la til grunn at det heller ikke ved permanente felles menighetsråd skal være et krav om lik kirkelig sammensetning av henholdsvis det felles menighetsrådet og kirkelig fellestråd.

Representasjon fra samtlige sokn

Kirkerådet viste til at etter normalordningen skal hvert sokn ha sitt eget menighetsråd og hvert menighetsråd skal være representert i kirkelig fellestråd.

⁸ Men dette er ikke til hinder for at det felles menighetsråd og kirkelige fellestråd her gis et samlet navn (en samlebetegnelse), for eksempel NN *kirkelige råd* eller NN *kirkeråd*. På samme måte som i ettsoknskommuner må det skilles mellom rådets sakstyper.

I lys av soknets status som kirkens grunnenhet mente Kirkerådet at alle sokn må være representert i kirkelig fellesråd *også* der noen eller alle soknene i en kommune samarbeider om et felles menighetsråd.

Kirkerådet viste til at det enkelte sokn i stor grad er berørt i de sakstypene eller spørsmålene der kirkelig fellesråd har myndighet. Ikke minst gjelder dette forvaltningen av kirke med tilhørende tomt og eventuelle fond og andre formuesrettigheter knyttet til kirken. Kirkerådet påpekte at det vil være uheldig om det berørte sokn ikke er representert når blant annet slike beslutninger blir truffet.

Sammensetningen av kirkelig fellesråd der ikke alle sokn i kommunen er med i samarbeidet om et felles menighetsråd

Kirkerådet viste til at der ikke alle sokn i kommunen er med i samarbeidet om et felles menighetsråd, kan ikke det felles menighetsrådet alene bestemme sammensetningen av kirkelig fellesråd. Det må sikres en balanse i sammensetningen som ivaretar også hensynet til de andre soknene. Reglene kan sørge for slik balanse ved å fastsette at de sokn som står utenfor samarbeidet, ikke gis forholdsmessig svakere representasjon soknene imellom enn de ellers ville hatt. Kirkerådet foreslo at denne målsettingen oppnås ved at det gjøres noen tilpasninger i kirkeordningen § 15.

Kirkerådet viste til at det etter kirkeordningen § 15 er krav om at kirkelig fellesråd i kommuner med fire eller færre sokn skal ha to medlemmer fra hvert sokn.

Kirkerådet reiste spørsmålet om dette skal opprettholdes også her. Kirkerådet påpekte at der det felles menighetsrådet har få medlemmer, kan et slikt krav om to medlemmer fra hvert sokn lede til at en unødvendig stor del av medlemmene i det felles menighetsrådet *må* bli valgt som medlem av kirkelig fellesråd. Kirkerådet mente at dette taler for at kravet bør begrenses til *ett eller to* medlemmer fra hvert samarbeidende sokn.

Kirkerådet la til grunn at det bør være opp til det felles menighetsrådet å ta stilling til om de enkelte soknene skal ha *ett eller to* medlemmer i kirkelig fellesråd, eventuelt med innbyrdes forskjeller mellom soknene i samarbeidet, jf. «*velger ett eller to*». Det siste, om innbyrdes forskjeller, kunne ses i lys av og eventuelt begrunnes i forslaget til § 6 andre ledd om at de enkelte soknene kan ha ulik representasjon også i det felles menighetsrådet.

Kirkerådet foreslo derimot at den vanlige ordningen med to medlemmer fra hvert menighetsråd følges for sokn med *eget* menighetsråd – så lenge det er mindre enn fem sokn i kommunen.

Sammensetningen av kirkelig fellesråd der alle sokn i kommunen er med i samarbeidet om et felles menighetsråd

Kirkerådet la til grunn at der alle sokn i kommunen deltar i samarbeidet, bør det være opp til det felles menighetsrådet selv å ta stilling til sammensetningen av kirkelig fellesråd, jf. siste avsnitt i innledningen ovenfor.

Kirkerådet viste til at sammensetningen må ses i sammenheng med rådenes respektive oppgaver, men at det felles menighetsrådet må kunne velge å organisere sitt arbeid *som om* det var et menighetsråd i en ettsoknskommune. Kirkerådet påpekte at det i så fall ikke blir noe valg av representanter til kirkelig fellesråd, slik at den *kirkelige* representasjonen blir lik i de to rådene. Den kommunale representanten kommer som ellers i tillegg.

Kirkerådet fremholdt at det felles menighetsrådet alternativt kan velge å rendyrke menighetsrådsoppgavene og utpeke et *færre* antall representanter til kirkelig fellesråd for utføring av dette rådets oppgaver. Men også her måtte en forutsetning være at samtlige sokn er representert.

Kirkerådet understreket at uansett kan vi ikke her la kirkeordningen § 15 tredje ledd komme tilsvarende til anvendelse slik som ovenfor der *ikke* alle soknene i kommunen omfattes av samarbeidet, jf. der forslaget til § 7 tredje ledd som svarer til kirkeordningen § 15 tredje ledd. Med bare ett medlem i kirkelig fellesråd fra hvert sokn når det er fem eller flere sokn i kommunen, jf. kirkeordningen § 15 tredje ledd, ville ikke det felles menighetsråd *kunne* velge å gi kirkelig fellesråd lik sammensetning som det felles menighetsråd. Kirkerådet viste til at dette følger av forslaget til § 6 om hvordan det felles menighetsråd er sammensatt, med to til fire medlemmer fra hvert sokn. Kirkerådet lot denne presiseringen komme til uttrykk i forslaget til § 7 siste ledd siste punktum ved at det der *ikke* ble vist til § 7 *tredje* ledd.

Kirkerådet foreslo etter dette at § 7 skulle lyde slik:

§ 7. Kirkelig fellesråds sammensetning i kommuner med felles menighetsråd

I kommuner med felles menighetsråd som ikke omfatter samtlige sokn i kommunen, består kirkelig fellesråd av:

- a) to menighetsrådsmedlemmer fra hvert sokn i kommunen, valgt av det enkelte menighetsråd; sokn med felles menighetsråd velger ett eller to menighetsrådsmedlemmer fra hvert sokn, og
- b) en prost eller annen prest oppnevnt av biskopen. Biskopen kan unnlate oppnevning dersom det er valgt inn en prest etter bokstav a).

I tillegg kan kommunen velge en representant.

Er det fem eller flere sokn i kommunen, velges bare ett menighetsrådsmedlem fra hvert sokn.

Representantene velges sammen med et tilsvarende antall vararepresentanter for fire år.

De nærmere regler om valg av kirkelig fellesråd som er gitt av Kirkemøtet, kommer tilsvarende til anvendelse.

Biskopen har rett til å ta del i fellesrådsmøte, men uten stemmerett. Kirkelig fellesråd kan innkalle andre til å ta del i forhandlingene, men uten stemmerett.

I kommuner med ett og samme felles menighetsråd som omfatter samtlige sokn i kommunen, bestemmer det felles menighetsråd om kirkelig fellesråd skal ha alle eller kun et utvalg på minimum fire av medlemmene i det felles menighetsråd. Samtlige sokn må være representert. Kirkelig fellesråd må bestå av minst fire medlemmer i tillegg til den representant henholdsvis biskopen og kommunen utpeker. Første ledd bokstav b), annet ledd og fjerde til sjettede ledd gjelder tilsvarende.

Høringsinstansenes syn

Bare to høringsinstanser kommenterte forslaget til § 7 – begge i form av støtte til prinsippet om at samtlige sokn skal være representert i kirkelig fellesråd, også fra sokn som samarbeider om felles menighetsråd.

Oslo bispedømmeråd foreslo at henholdsvis § 7 første ledd bokstav a) og syvende ledd første punktum skulle lyde slik (markert tekst hos høringsinstansen):

to menighetsrådsmedlemmer fra hvert sokn i kommunen, valgt av det enkelte menighetsråd; sokn med felles menighetsråd velger to menighetsrådsmedlemmer fra hvert sokn (...)

I kommuner med ett og samme felles menighetsråd som omfatter samtlige sokn i kommunen, skal samtlige sokn være representert i Kirkelig fellesråd med likt antall representanter pr. sokn.

Det første innebar at det ikke skal være forskjell mellom de sokn som deltar i samarbeidet, og de som ikke gjør det. Det andre betød at det ikke skal gjøres forskjell mellom soknene innenfor samarbeidet – motsatt av åpningen for dette i forslaget fra Kirkerådet.

Dovre kyrkjelege råd mente at:

Sokn i samarbeidende menighetsråd bør/skal ha samme representasjonen som frittstående sokn. Saker med kirker og kirkegårder engasjerer, og det vil være krevende å være enslig representant fra soknet når investeringer mm behandles. Dersom en opplever at kirkelig fellesråd blir for stort, bør heller arbeidsutvalg og fagutvalg benyttes i større grad (kursivert her).

Kursivert tekst betyr ikke bare lik representasjon, men nødvendigvis også at samtlige sokn skal være representert.

Kirkerådets vurderinger og forslag

Kirkerådet finner i lys av høringen klar støtte for at forslaget til § 7 skal opprettholdes uendret. De ovennevnte uttalelsene gir herunder støtte til at alle sokn skal være representert, men Kirkerådet er allikevel ikke enig i forslagene om lik representasjon som er omtalt i uttalelsene. Kirkerådet viser til sin begrunnelse ovenfor.

Kirkerådet skal tilføye at det *utenfor høringen* har kommet innspill om at prinsippet om at alle sokn skal være representert i kirkelig fellesråd, skal fravikes. Det er da fremholdt at det bør være tilstrekkelig at *det felles menighetsrådet* der et sokn deltar, er representert. Det er særlig blitt fremholdt at det kan oppstå urimelige skjevheter mellom soknene begrunnet i ulik innbyrdes medlemsmasse.

Kirkerådet er ikke enig i dette. Det er på det rene at det i kirkeordningen § 15 første ledd bokstav a) er forutsatt at «hvert menighetsråd» skal bety «hvert sokn». Formuleringen «hvert menighetsråd» bygger på premisset i normalordningen om at hvert enkelt sokn har sitt *eget menighetsråd*.⁹

Dette betyr allikevel ikke at Kirkemøtet er bundet av denne bestemmelsen fra normalordningen. Kirkeordningen § 8 tredje ledd gir Kirkemøtet hjemmel til i de *nærmere bestemmelsene* å gjøre unntak fra dette prinsippet. Dette gjelder bare i kirkelig fellesråd, motsatt av for det felles menighetsrådet, jf. ovenfor i pkt. I og IV.

At det ikke er ønskelig å fravike dette prinsippet ved sammensetningen av kirkelig fellesråd, er begrunnet ovenfor i gjengivelsen av forslaget fra høringen.

⁹ Det ville språklig sett være mindre naturlig å uttrykke den samme intensjonen slik: to menighetsrådsmedlemmer fra *hvert sokn* i kommunen.

Når det særlig har blitt fremholdt at det kan oppstå skjevheter mellom soknene begrunnet i ulik innbyrdes medlemsmasse, er ikke dette annerledes enn ved normalordningen der det ikke foreligger et samarbeid om felles menighetsråd. Tvert imot gir forslaget til § 7 *større rom enn ellers* for å ta hensyn til slik ulikhet i antall medlemmer. Det gjelder både etter § 7 første og syvende ledd.

X Søknad om felles menighetsråd – forslaget til § 8

Kirkerådets forslag i høringsnotatet

Det følger allerede av kirkeordningen § 8 tredje ledd at bispedømmerådet skal godkjenne søknader om felles menighetsråd. Kirkerådet viste til at de foreslåtte reglene er å regne som rammer eller minstekrav for hva menighetsrådene må sørge for å avklare i en søknad. Kirkerådet påpekte at når bispedømmerådet er gitt myndighet til å godkjenne et slikt samarbeid, vil det også kunne sette formelle *vilkår* for å godkjenne søknaden.

Kirkerådet foreslo slik ordlyd i § 8:

§ 8. Søknad om å etablere et felles menighetsråd for flere sokn

De menighetsråd som ønsker å inngå samarbeid om felles menighetsråd, sender søknad til bispedømmerådet om godkjenning av ordningen senest en måned før fristen for å levere listeforslag ved valg av menighetsråd.

Bispedømmerådet kan stille vilkår for å godkjenne søknaden.

Bispedømmerådets vedtak om godkjenning av etableringen av et felles menighetsråd må finne sted innen 14 dager før fristen for å levere listeforslag ved valg av menighetsråd, for at etableringen skal kunne få virkning for førstkommande valgperiode.

Høringsinstansenes syn

Tre høringsinstanser uttalte seg om forslaget. Dette var *Oslo bispedømmeråd*, *Sør-Hålogaland bispedømmeråd* og *Nord-Hålogaland bispedømmeråd*, som alle mente menighetsrådenes søknadsfrist *senest en måned* før fristen for å levere listeforslag ved valg av menighetsråd, var for kort. De to sistnevnte begrunnet standpunktet – begge knyttet til bispedømmerådets mulighet til å behandle søknaden. *Nord-Hålogaland bispedømmeråd* uttalte:

Proessen med å godkjenne felles menighetsråd for flere sokn krever tid, både administrativt og til behandling i bispedømmerådet. Fristen på en måned er for kort og ikke gjennomførbar. Den bør være på minst 8 uker for å sikre en forsvarlig håndtering av godkjennelsesprosessen.

Også *Sør-Hålogaland bispedømmeråd* mente fristen måtte være «minst to måneder» før nevnte tidspunkt; *Oslo bispedømmeråd* skrev «senest to måneder» før listeforslagsfristen.

Kirkerådets vurderinger og forslag

Kirkerådet viser til at fristen ble satt så sent i prosessen mot valget for at de aktuelle menighetsrådene skulle ha lengst mulig tid til å forberede seg. Kirkerådet ser imidlertid at dette gir bispedømmerådene bare to uker til sin saksbehandling. Etter en ny vurdering av spørsmålet er Kirkerådet enig i at dette er for lite tid.

Kirkerådet foreslår slik endret ordlyd i § 8:

§ 8. Søknad om å etablere et felles menighetsråd for flere sokn

De menighetsråd som ønsker å inngå samarbeid om felles menighetsråd, sender søknad til bispedømmerådet om godkjenning av ordningen senest to måneder før fristen for å levere listeforslag ved valg av menighetsråd. Bispedømmerådet kan stille vilkår for å godkjenne søknaden. Bispedømmerådets vedtak om godkjenning av etableringen av et felles menighetsråd, må finne sted innen 14 dager før fristen for å levere listeforslag ved valg av menighetsråd for at etableringen skal kunne få virkning for førstkommande valgperiode.

XI Uttreden fra samarbeidet – forslaget til § 9

Kirkerådets forslag i høringsnotatet

Kirkerådet viste til at et sokn bør stå fritt til å tre ut av samarbeidet om felles menighetsråd. Kirkerådet antok at det er *representantene fra det enkelte soknet i det felles menighetsrådet* som er nærmest til å vurdere ønskeligheten av fortsatt samarbeid eller tilbakeføring til den alminnelige ordningen med eget menighetsråd.

Kirkerådet mente at også soknepresten for vedkommende sokn bør ha stemmerett, hvis denne sitter i det felles menighetsrådet. Dette bør gjelde også der presten er sokneprest for andre sokn – altså *ikke bare* for vedkommende sokn som deltar i samarbeidet.

Kirkerådet la til grunn at kravet til stemmetall bør være alminnelig flertall, men påpekte samtidig at det da kan oppstå stemmelikhet, slik at dette kravet ikke er oppfylt. Kirkerådet antok at da bør vedkommende sokn være forpliktet til å fortsette samarbeidet.

Kirkerådet påpekte at med denne løsningen må menighetsmøtet i alle fall høres.

Kirkerådet reiste spørsmålet om det isteden er *menighetsmøtet* for vedkommende sokn som bør avgjøre om samarbeidet skal videreføres eller avvikles for vedkommende sokns del, jf. spørsmål 4 nevnt i pkt. II.

Kirkerådet mente at praktiske grunner tilsa at uttreden bare bør kunne skje i samband med en ny valgperiode.

Kirkerådet påpekte at det følger av ordningen og bestemmelsene ovenfor at de soknene som *ønsker å fortsette* samarbeidet – det trenger ikke være mer enn to – skal følge bestemmelsene som ellers, herunder om forberedelsen til valget. Samtidig la Kirkerådet til grunn at når ett eller flere sokn trer ut av et etablert samarbeid, kan det være behov for å *justere sammensetning* både i det felles menighetsrådet og i kirkelig fellesråd. Kirkerådet mente det ikke var nødvendig å si dette i reglene. Kirkerådet viste til at det heller ikke var nødvendig å si at § 5 vil komme til anvendelse for de gjenværende og samarbeidende sokn.

Kirkerådet foreslo slik ordlyd i § 9:

§ 9. Uttreden fra samarbeidet om felles menighetsråd

Det enkelte sokn i et felles menighetsråd kan tre ut av et etablert samarbeid om felles menighetsråd. Til dette kreves alminnelig flertall blant representantene fra vedkommende sokn, medregnet soknepresten fra dette soknet. Menighetsmøtet skal avgi uttalelse i spørsmålet om uttreden.

Eventuell beslutning om uttreden skal treffes i forkant av en ny valgperiode.

Høringsinstansenes syn

Samtlige høringsinstanser tok stilling til hovedspørsmålet ovenfor om hvem som skal ha myndighet på vegne av soknet til å tre ut av et samarbeid om felles menighetsråd. På samme måte som i spørsmål 3, jf. omtalen i pkt. VIII, var høringsinstansene delt på midten i spørsmålet her, og skillelinjene fulgte omtrent det samme mønsteret. Det var ti høringsinstanser som støttet hver av de to løsningene.

Tunsberg bispedømmeråd uttalte:

Når det er etablert et felles menighetsråd for flere sokn, *har det enkelte sokn ikke lengre noe selvstendig organ utover menighetsmøtet*. Det vil være *uheldig om det kun er et fåtall personer* som, på vegne av soknet, avgjør om en skal gå ut av samarbeidet om felles menighetsråd. Tunsberg bispedømmeråd mener derfor at menighetsmøtet må være de som avgjør om et sokn skal trekke seg ut av et felles menighetsråd og gå tilbake til alminnelig ordning med eget menighetsråd. Vi mener det er en avgjørelse som må forankres i menighetsmøtet og ikke kan avgjøres av de som representerer soknet i det felles menighetsrådet (kursivert her).

Erfjord sokneråd uttalte tilsvarende at:

Soknemøtet i det enkelte soknet bør ha avgjerdsmynde til å avgjere om soknet skal gå tilbake til den alminnelige ordninga med eige sokneråd. Det vil vera for personavhengig om dei få representantane frå det enkelte sokn i eit felles sokneråd skal avgjera dette.

Også *Dovre kyrkjelege råd* støttet dette og viste «at soknet ikke har et eget organ», underforstått ut over menighetsmøtet – samt at «forslaget om at 1–2 representanter kan avgjøre uttreden, [vil] svekke demokratiet».

Lengst i å *begrunne* sin støtte til Kirkerådets forslag, gikk *Sør-Hålogaland bispedømmeråd*:

Sør-Hålogaland bispedømmeråd mener det er representantene fra vedkommende sokn i det felles menighetsråd som skal avgjøre dette. Også her skal menighetsmøtet gis anledning til å uttale seg. Generelt bemerkes at menighetsrådet er et folkevalgt organ som ikke er underlagt menighetsmøtet. Menighetsmøtet har i liten grad beslutningsmyndighet

Gjøvik kirkelige fellesråd uttalte følgende om sin konklusjon:

Hvis denne situasjonen dukker opp, er det sannsynlig fordi noen i soknet opplever den som dårlig fungerende for vedkommende sokn. I denne situasjonen er det viktig å lytte til de som bor i soknet. Saken bør ha en god drøfting i menighetsmøte. Og det som kommer fram må det legges vekt på. GKF mener likevel at det er representantene i menighetsrådet for soknet som bør ha vedtaksretten.

Agder- og Telemark bispedømmeråd uttalte at det «bør ses på forståelsen av § 9: Kan lovtæksten tydeliggjøres, slik at det er klart hvilken sokneprest det henvises til i lovtæksten?»

Kirkerådets vurderinger og forslag

Kirkerådet mener høringen gir like god oppslutning om begge alternativene. Under tvil har Kirkerådet funnet det riktig å endre sitt forslag, slik at menighetsmøtet skal avgjøre spørsmålet om uttredden. Grunnen til dette er særlig det som i høringen er anført om at Kirkerådet foreslåtte løsning blir for personavhengig og at menighetsmøtet vil være det eneste *egne* organ soknet har.

Kirkerådet vil særlig peke på at det er en klar forskjell mellom å treffe bestemmelse om antall medlemmer i det felles menighetsrådet – herunder om endringer av dette underveis i samarbeidet – og selve hovedspørsmålet om det skal være et slikt samarbeid. Som nevnt følger det direkte av kirkeordningen § 8 tredje ledd at *menighetsrådet* treffer avgjørelse ved etableringen av et samarbeid. Det er en god løsning siden menighetsrådet på dette tidspunktet er det fremste organet soknet har. Når samarbeidet er trådt i kraft, har ikke soknet lenger noe eget menighetsråd eller annet eget organ til å tale på sine vegne ut over menighetsmøtet.

I lys av ovennevnte endrer Kirkerådet sitt forslag, herunder ved å ivareta *Agder- og Telemark bispedømmeråds* anmodning.

Forslaget til § 9 lyder da slik:

§ 9. Uttreden fra samarbeidet om felles menighetsråd

Det enkelte sokn i et felles menighetsråd kan tre ut av et etablert samarbeid om felles menighetsråd. Til dette kreves alminnelig flertall i menighetsmøtet for vedkommende sokn.

Representantene fra vedkommende sokn i det felles menighetsrådet skal på forhånd avgi uttalelse i spørsmålet om uttredden. Dette omfatter også soknepresten i det felles menighetsrådet, uavhengig av om denne også har andre sokn som tjenestested (særskilt arbeidsområde).

Eventuell beslutning om uttredden skal treffes i forkant av en ny valgperiode.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget til regler for felles menighetsråd for flere sokn har etter sitt eget innhold betydelige administrative konsekvenser der ordningen tas i bruk. Der menighetsråd avtaler slikt samarbeid, påvirkes rådsstrukturen for de berørte soknene. Det blir færre menighetsråd.

Endringer i rådsstrukturen for soknet vil medføre en rekke virkninger av administrativ karakter. Slike virkninger kan samtidig betraktes som *virkemidler* for menighetsrådet til bedre å løse sine oppgaver, jf. forslaget til § 1 og omtalen i pkt. III ovenfor.

Kirkerådet legger til grunn at en motiveringsfaktor for mange menighetsråd som ønsker slikt samarbeid, også vil være utsiktene til økonomiske besparelser knyttet til samdrift av menighetenes mangesidige arbeid. Bedre utnyttelse av stillingsressurser ved at de ansatte som har flere sokn som tjenestested, bare får ett – eller i alle fall færre – menighetsråd å forholde seg til, vil kunne være viktig i denne sammenheng. En side ved dette er at det grunnet færre møter samlet sett, blir et mindre behov for å binde opp stillingsressurser til planlegging og gjennomføring av menighetsrådsmøter.

Som nevnt ovenfor i pkt. I har *Demokrati- og folkevalgtutvalget* i sin rapport trukket frem økt bruk av felles menighetsråd som et mulig virkemiddel for å gjøre det lettere for kirkelig fellesråd å *yte administrativ støtte* til menighetsrådene.

Bispedømmerådene vil måtte bruke noen ressurser på behandling av søknader. Det må antas at oppgaven ikke vil kreve betydelige ressurser.